

SOUHRN

Úvod: Jedním z nejčastějších klinických projevů roztroušené sklerózy je syndrom padající špičky, který výrazně ovlivňuje chůzi a rovnováhu lidí s roztroušenou sklerózou (RS). Nadějným řešením se jeví funkční elektrická stimulace (FES), která standardně nepracuje s posturálním systémem. Zároveň u ní byl dosud zjišťován pouze ortotický efekt a nebyl hodnocen její vliv na rovnováhu, mobilitu, kognitivní funkce a kognitivní a motorickou únavu.

Cíle: Cílem práce je porovnat okamžitý, přetrvávající a celkový efekt dvou způsobů fyzioterapeutických intervencí využívajících principů neuroproprioceptivní „facilitace, ihibice“ – Motorické programy aktivující terapie (MPAT) a Funkční elektrickou stimulaci v posturálně korigované pozici (FES v PKP) na klinické projevy provázející onemocnění RS jejich dopad na kvalitu života lidí s RS.

Metody: Jedná se o prospektivní randomizovanou srovnávací experimentální studii, ve které byli lidé s RS s foot drop (N = 44) rozděleni do dvou skupin a podstoupili dvouměsíční fyzioterapeutický program. Jedné skupině byl zapůjčen přístroj FES, druhá skupina absolvovala individuální ambulantní fyzioterapii (1 hodina, 2× týdně). Klinické vyšetření bylo provedeno měsíc před, těsně před, těsně po a měsíc po skončení terapeutického programu. Primárními výstupy byla zvolena **rovnováha**, hodnocená nástroji: Berg Balance Scale (BBS), The Time Up and Go Test (TUG), The Time Up and Go Test cognitive (TUGcogn), Dynamic Gait Index (DGI), Activities-specific Balance Confidence Scale (ABC); **parametry chůze** hodnocené nástroji: Two Minute Walk Test (2MWT), Timed 25-Foot Walk (T25FW), 12-Item Multiple Sclerosis Walking Scale-12 (MSWS-12). Sekundárními výstupy byla zvolena **mobilita**, hodnocená nástroji: Five Times Sit to Stand (5STS), Modified Five Times Sit to Stand (Mod5STS), Four Square Step Test (FSST), Rivermead Mobility Index (RMI), Performance Scale (PS mob), Trunk Impairment Scale-modified Norwegian version (TISmod); **kognitivní funkce a motorická a kognitivní únava** hodnocená nástroji: Symbol Digit Modalities Test (SDMT), The Fatigue Scale for Motor and Cognitive Functions (FSMC); a **dotazníky zaznamenávající subjektivní hodnocení aspektů denního života** hodnocené nástroji: European Quality of Life 5 Dimensions (EQ-5D-5L) a Multiple Sclerosis Impact Scale-29 (MSIS-29). U skupiny FES v PKP byla obě měření provedena bez použití přístroje, byl hodnocen terapeutický efekt.

Výsledky: Statisticky významné zlepšení **celého souboru** v BBS ($p < 0.001$), MSWS-12 ($p = 0.009$), EQ-5D-5L v dimenzích: EQ-5D-5L UA ($p = 0.012$), EQ-5D-5L MO ($p < 0.001$) ($p = 0.010$) – po adjustaci, EQ-5D-5L SC ($p = 0.006$), EQ index ($p = 0.030$), EQ VAS ($p = 0.026$) a MSIS ($p = 0.048$).

FES v PKP měla okamžitý terapeutický efekt na BBS ($p = 0.008$), mod5STS ($p = 0.046$), ABC ($p = 0.04$) a EQ-5D-5L MO ($p = 0.005$). Pozitivní terapeutický efekt na BBS, MSWS-12 a EQ-5D-5L MO byl srovnatelný s MPAT. MPAT zaznamenala statisticky významné zlepšení v TISmod ($p = 0.048$), EQ-5D-5L PD ($p = 0.008$), EQ-5D-5L UA ($p = 0.008$), EQ-5D-5L SC ($p = 0.019$), EQ-Index ($p = 0.06$) a MSIS-29 ($p = 0.043$).

Kromě subjektivního hodnocení chůze v testu MSWS-12 efekt terapeutických intervencí přetrval i měsíc po ukončení programů (přetrvávající efekt).

U celého souboru byl zaznamenán celkový efekt na BBS ($p = 0.011$), TUGcogn ($p = 0.047$), EQ-5D-5L MO ($p = 0.009$), EQ-5D-5L UA ($p = 0.003$), EQ-5D-5L SC ($p = 0.004$). Tato zlepšení byla výraznější u skupiny FES v PKP.

Závěr: Studie přinesla nový pohled a poznatky o využití FES u lidí s RS a ozřejmila, že je možné ovlivnit pomocí fyzioterapie klinické projevy RS a tím zlepšit kvalitu života lidí s RS.